

(Elforsyning)

Frederiksborggade 15

1360 København K

Tlf 33 95 57 85

Fax 33 95 57 99

www.ekn.dk

ekn@ekn.dk

KLAGE FRA A/S Dansk Shell, Fredericia over
AFGØRELSE FRA Energitilsynet af 28. oktober 2002
OM Grundlaget for opkrævning af rådighedsbetaling

30. juni 2004

J.nr.: 11-130

Eksp.nr.: 15577

TAT

NÆVNETS Nævnnsformand, professor, cand.jur. Christen Boye
SAMMEN- Jacobsen
SÆTNING Næstformand, professor, dr.polit. Chr. Hjorth-Andersen
I SAGEN Professor, dr.scient.adm. Ole Jess Olsen
Konsulent, civilingeniør Knut Berge
Direktør, cand.polyt. Poul Sachmann

Sagen er indbragt for Energiklagenævnet ved brev af 22. november 2002 fra A/S Dansk Shell, Fredericia, hvorved der klages over Energitilsynets afgørelse af 28. oktober 2002. I afgørelsen fandt tilsynet, at Energitilsynet ud fra netpriserne hos TRE-FOR Elnet A/S ikke fandt den beregnede rådighedspris for A/S Dansk Shell Raffinaderiet urimelig, jf. elforsyningslovens § 73 og § 77, stk. 1.

Som del af et større kompleks af klagesager, som er indbragt for Energiklagenævnet, har sagen været behandlet sammen med sagerne

- j.nr. 11-129 vedrørende Dalum Papir A/S, Odense,
- j.nr. 11-136 vedrørende Nakskov Sukkerfabrik, samt
- j.nr. 11-180 vedrørende A/S Dansk Shell, Fredericia.

Sagerne har bl.a. rejst følgende spørgsmål:

1. om netvirksomhedens model skal tage højde for individuelle forhold hos egenproducentens virksomhed; herunder betydningen af, om virksomhedens faktiske benyttelse af nettet i forhold til nettets størrelse måtte adskille sig fra køberkategorier uden egen elproduktion;
2. om der alene kan opkræves rådighedsbetaling fra egenproducenten i det omfang netvirksomheden ikke gennem sine øvrige tarif-

fer skulle få fuld dækning for de omkostninger, som egenproducenten giver anledning til; samt, i givet fald, hvordan netvirksomheden skal redegøre for, hvilke omkostninger/besparelser egenproducenten giver anledning til.

3. om der skal betales rådighedsbetaling for mulighed for at aftage maksimalt elforbrug i tilfælde, hvor kablets overførselskapacitet ikke har tilsvarende størrelse;
4. om rådighedsbetalingen kun skal være en betaling for effektreservation i tilfælde af, at egenproducenten trækker sin maksimale effekt i spidslast;
5. om der, via rådighedsbetaling, skal betales for omkostninger ved drift og vedligeholdelse af nettet, når egenproducenten har betalt investeringer i kabel og transformer og har betalt investeringsbidrag ved tilslutningen til nettet;
6. om der allerede er indbygget rådighedsbetaling i nettariiffen via tidsdifferentiering.

30. juni 2004

J.nr.: 11-130

Eksp.nr.: 15577

TAT

Side 2 af 29

Den påklagede afgørelse

Af Energitilsynets afgørelse af 28. oktober 2002 fremgår:

"1. Egenproducenterne Dalum Papir A/S og A/S Dansk Shell Raffinaderiet har klaget over den rådighedsbetaling, som henholdsvis Energi Fyn Net A/S og TRE-FOR Elnet A/S har beregnet og opkrævet.

2. Fra Danisco Sugar A/S foreligger der en klage over den rådighedsbetaling, som Nakskov Kommune Elværk har beregnet for Nakskov Sukkerfabrik.

3. Dalum Papir A/S og A/S Dansk Shell Raffinaderiet er som egenproducenter kendetegnet ved, at de helt eller delvis selv forbruger den elektricitet, som de producerer. I de foreliggende tilfælde er egenproducenterne endvidere særligt kendetegnet ved deres store elforbrug og store egenproduktion, og kan således ikke direkte sammenlignes med øvrige forbrugere. I elforsyningslovens forstand udgør de to egenproducenter derfor en køberkategori, jf. elforsyningslovens § 73.

4. Sagen drejer sig om elforsyningslovens prisbestemmelser i § 73 og vedrører de modeller, som netvirksomhederne konkret anvender til beregning af rådighedsbetalingen.

5. De to netvirksomheder anvender en model for beregning af rådighedsbetaling, som er udarbejdet af ELFOR [el-distributions-selskabernes brancheforening]. Energi Fyn Net A/S følger ifølge det oplyste ELFOR modellen. TRE-FOR Elnet A/S tager ifølge det oplyste udgangspunkt i ELFOR modellen. Modellen går ud på, at egenproducenter skal være med til at dække netvirksomhedernes omkostninger på grundlag af deres totale elforbrug.

6. Den del af det totale elforbrug, som leveres fra nettet, betaler egenproducenten nettarif af på almindelige vilkår. Den resterende del af forbruget, det vil sige det egetproducerede forbrug, bliver pålagt en rådighedsbetaling i form af nettariiffen fratrukket de be-

sparelses, som netvirksomhederne opnår ved den decentrale elproduktion.

7. De to egenproducenter kritiserer hver især modellen som den konkret er anvendt af netvirksomhederne. Samlet set går kritikken fra Dalum Papir A/S og A/S Dansk Shell Raffinaderiet især ud på, at det egetproducerede forbrug ikke siger noget om ydelsen vedrørende rådighed, men at rådighedsbetalingen - hvis nogen - skal relatere sig til neteffekt.

8. A/S Dansk Shell Raffinaderiet kritiserer ud over modellen den i øre/kWh beregnede rådighedsbetaling, som TRE-FOR Elnet A/S er kommet frem til. Ifølge det oplyste er raffinaderiets rådighedsbetaling højere end den rådighedsbetaling, som en egenproducent tilsluttet på et lavere spændingsniveau skal betale. Raffinaderiet mener, at betalingen efter ELFOR modellen bør være lavere jo nærmere egenproducenten er tilsluttet det overordnede net.

9. I henhold til elforsyningslovens § 73 skal de kollektive elforsyningsvirksomheders prisfastsættelse af deres ydelser efter §§ 69-72 ske efter rimelige, objektive og ikkediskriminerende kriterier i forhold til, hvilke omkostninger de enkelte køberkategorier giver anledning til.

10. Tidligere har Energitilsynet i konkrete tilfælde tilkendegivet, at en netvirksomhed eventuelt kunne opkræve rådighedsbetaling hos en egenproducent, hvis egenproducentens betaling af nettarif ikke gav netvirksomheden fuld dækning for omkostninger, som egenproducenten gav anledning til.

11. Netvirksomhederne afholder omkostninger dels til opretholdelse af deres bevillingspligtige aktiviteter, jf. § 69, dels i medfør af opgaver, som netvirksomhederne er pålagt at udføre efter elforsyningsloven eller regler udstedt i henhold til elforsyningsloven, jf. herved især lovens § 22, dog undtaget offentlige forpligtelser efter § 9, stk. 1.

12. Det kan derfor ikke anses for urimeligt, at ydelser vedrørende rådighed indgår i netvirksomhedernes prisfastsættelse på lige fod med netvirksomhedernes øvrige ydelser. Det sker i de foreliggende tilfælde ved, at netvirksomhederne tager udgangspunkt i nettarif, som er en øre/kWh betaling.

13. Om der betales for rådighed i øre/kWh eller i kr./kW er af mindre betydning i Energitilsynets bedømmelse af de foreliggende tilfælde, sålænge der er sammenhæng mellem effekt og energiforbrug.

14. Derimod er det efter § 73 væsentligt for Energitilsynets bedømmelse, at ydelsen vedrørende rådighed er tilstrækkeligt afgrænset, og at en anvendt model til beregning af rådighedsbetaling ikke fører til urimelige virkninger i konkrete tilfælde. Selvom Energitilsynet måtte acceptere en given model til beregning af rådighedsbetaling, er Energitilsynet i konkrete tilfælde ikke afskåret fra at bedømme, om den beregnede betaling er urimelig.

30. juni 2004

J.nr.: 11-130

Eksp.nr.: 15577

TAT

Side 3 af 29

Afgørelse

Det meddeles Dalum Papir A/S, A/S Dansk Shell Raffinaderiet, Energi Fyn Net A/S, TRE-FOR Elnet A/S og ELFOR,

[...]

[1.] *at* Energitilsynet finder, at modellen, som TRE-FOR Elnet A/S anvender til fastlæggelse af grundlaget for opkrævning af rådighedsbetaling, ligger inden for rammerne af elforsyningsloven, jf. herved især § 73, forudsat at følgende begrænsninger indgår i beregningen:

[2.] - Ydelsen vedrørende rådighed afgrænses til de kW eller det dertil svarende antal kWh, som A/S Dansk Shell Raffinaderiet kan trække fra nettet eller har behov for,

[3.] - der indlægges som betingelse i beregningen af rådighedsbetalingen, at betalingen reduceres i samme omfang som A/S Dansk Shell Raffinaderiet benytter den aftalte rådighed til at få leveret elektricitet fra nettet og betaler nettarif,

[4.] *men at* Energitilsynet på det foreliggende grundlag ikke finder det sandsynliggjort fra TRE-FOR Elnet A/S, at raffinaderiets rådighedsbetaling pr. kW eller et dertil svarende antal kWh skal være højere end den betaling, som TRE-FOR Elnet A/S har beregnet sig for egenproducenter tilsluttet på lavere spændingsniveauer end det spændingsniveau, som raffinaderiet er tilsluttet på. I henhold til elforsyningslovens § 77, stk. 1, foretager Energitilsynet derfor en nærmere vurdering af TRE-FOR Elnets samlede fastsættelse af prisen for rådighed.

30. juni 2004

J.nr.: 11-130

Eksp.nr.: 15577

TAT

Side 4 af 29

Sagsfremstilling

15. ELFOR udsendte i august 2001 til medlemmerne "Vejledning til opkrævning af rådighedsbetaling fra egenproducenter".

16. Vejledningen har ELFOR udarbejdet med henblik på at give netvirksomhederne et standardiseret grundlag at beregne rådighedsbetalingen på.

17. Energi Fyn Net A/S og TRE-FOR Elnet A/S har anmeldt rådighedsbetaling beregnet i henhold til denne vejledning. Det anmeldte indeholder rådighedsbetaling opgjort for forskellige spændingsniveauer, såsom A- og B-niveau.

18. A-niveau beskriver almindeligvis det spændingsniveau, som kunder tilsluttet [på] 10 kV siden af en 50/10 kV eller 60/10 kV transformerstation tariffmæssigt hører til. Tilsvarende beskriver B-niveau almindeligvis det spændingsniveau, som kunder tilsluttet i en 10/0,4 kV transformerstation tariffmæssigt hører til.

ELFORs model

19. I ELFORs vejledning er grundlaget for rådighedsbetalingen egenproducentens forbrug af elektricitet i kWh minus egenproducentens køb fra nettet i kWh. Det svarer til det forbrug, som egenproducenten selv producerer, og som ikke sælges til nettet. Rådighedsbetalingen er en øre/kWh betaling.

20. Rådighedsbetalingen i øre/kWh beregner den enkelte netvirksomhed ved at reducere netvirksomhedens egen nettarif med den besparelse, som netvirksomheden har ved at egenproducenten selv producerer sit elforbrug.

21. Netvirksomhedens egen nettarif anvendes, fordi rådighedsbetalingen på de overordnede net ifølge modellen stort set svarer til den nævnte besparelse på dette net.

22. Besparelsen er udtrykt ved sparet nettab og sparede netinvesteringer med henvisning til elforsyningslovens bestemmelser i § 58 om elafregningspriser for decentrale elproducenter.

23. I vejledningen er fradraget i netvirksomhedens nettarif begrundet med, at besparelserne vedrørende netudbygning og nettab også tilfalder egenproducenten, når denne producerer til sig selv.

24. Beløb relateret til sparet nettab og sparede netinvesteringer beregnes ifølge vejledningen af de to systemansvarlige virksomheder, Eltra og Elkraft-System, i henhold til Miljø- og Energiministeriets bekendtgørelse nr. 786 af 21. august 2000 om elafregningspriser for decentrale elproducenter.

25. I et ELFOR notat af 19. december 2001 om rådighedsbetaling er det angivet, at egenproducenter er en speciel køberkategori. Det skyldes ifølge notatet, at egenproducenter i forhold til en i øvrigt fuldkommen identisk forbruger betaler væsentligt mindre i nettarif grundet mindsket køb som følge af egenproduktionen.

26. Ifølge ELFOR reduceres en lang række omkostninger ikke, blot fordi det gennemsnitlige fysiske træk fra nettet og køb via nettet er mindsket som følge af egenproduktionen.

27. Vejledningen er godkendt i ELFORs Prisudvalg og efterfølgende i ELFORs Direktørudvalg.

28. ELFOR mener, at modellen tager udgangspunkt i de omkostninger, som egenproducenter som køberkategori giver anledning til. ELFOR mener, at modellen ved at tage udgangspunkt i nettarifffen sikrer, at alle relevante omkostningselementer indgår ved fastsættelsen af rådighedsbetalingen.

29. Ved at fratrække relevante omkostningsbesparelser (sparet netudbygning og sparet nettab) kan dermed sikres ifølge ELFOR, at egenproducenterne kommer til at afholde de omkostninger, de som forbrugerkategori giver anledning til, men heller ikke mere.

30. ELFOR mener endvidere, at vejledningen beskriver hvorledes der kan ske prisfastsættelse af en rådighedsbetaling, som sammen med abonnementsbetaling samt nettarif for køb fra nettet sikrer fuld omkostningsdækning for de enkelte forbrugerkategorier.

31. ELFOR overvejer en modifikation af modellen gående ud på, at rådighedsbetalingen begrænses til egenproducentens træk fra nettet i form af en af egenproducenten valgt maksimalbelastning.

32. Sammenfattende er det ELFORs opfattelse, at egenproducenter skal bidrage på samme måde som øvrige forbrugere med mindre egenproduktion medfører omkostningsstigninger eller omkostningsbesparelser.

Klagernes anbringender

33. Af det anførte i klagen fra Dalum Papir A/S vil der blive lagt vægt på følgende. [Se sagsfremstillingen i sag j.nr. 11-129.]

[...]

30. juni 2004

J.nr.: 11-130

Eksp.nr.: 15577

TAT

Side 5 af 29

44. Af det anførte i klagen fra A/S Dansk Shell Raffinaderiet vil der blive lagt vægt på følgende.

45. Ifølge det oplyste har Shell Raffinaderiet tidligere betalt 145 kr. pr. kW i rådighedsbetaling for den effekt, som raffinaderiet maksimalt kunne trække fra nettet. Det er oplyst, at raffinaderiets eget 10 kV net er tilsluttet 10 kV siden af en 60/10 kV transformerstation, angivet til A-niveau. Det er raffinaderiets opfattelse, at rådighedsbetalingen tidligere var en betaling for at have effekt til rådighed.

46. Raffinaderiet mener, at TRE-FOR Elnets anvendelse af ELFORs model til beregning af rådighedsbetaling resulterer i en betaling, som er uforståelig og uigennemskuelig. Raffinaderiet peger på, at rådighedsbetalingen i år 2002 med raffinaderiets døgnfordeling giver en rådighedsbetaling på A-niveau på 2,56 øre/kWh og på B-niveau højspændt og lavspændt på henholdsvis på 1,82 øre/kWh og 2,30 øre/kWh.

47. Raffinaderiet mener med henvisning til ELFOR, at rådighedsbetalingen efter ELFORs model skulle blive lavere jo tættere forbrugeren var tilsluttet det overordnede net. Ifølge raffinaderiet har ELFOR udtrykt forbavelse over størrelsen af den af TRE-FOR Elnet beregnede rådighedsbetaling, givet nærheden af raffinaderiets tilslutning til det overordnede net.

48. Ifølge det oplyste betalte raffinaderiet ca. 2,4 mio.kr. i rådighedsbetaling i år 2001, svarende til et egetproduceret elforbrug på ca. 94 pct. af det samlede elforbrug. I år 2002 vil raffinaderiet ifølge det oplyste skulle betale ca. 5,5 mio.kr. i nettarif for forbrug leveret fra nettet og ca. 1.4 mio.kr. i rådighedsbetaling, hvilket svarer til en egenproduceret andel af det samlede forbrug på ca. 42 pct.

49. Ifølge det oplyste er årsagen til ændringen i betalingerne primært, at Shell Raffinaderiet i år 2002 har ændret afregningsprincip for den prioriterede produktion. I år 2001 forbrugte Shell Raffinaderiet selv den egenproducerede elektricitet. I år 2002 modregner raffinaderiet prioriteret elektricitet og sælger den resterende egenproduktion til nettet.

50. Raffinaderiet mener, rådighedsbetalingen som opkrævet af TRE-FOR Elnet er i strid med elforsyningslovens § 73. Raffinaderiet eksemplificerer påstanden: Hvis en forbruger har installeret elvarme og samtidig har brændeovn, vil netvirksomheden ikke opkræve rådighedsbetaling selvom forbrugeren anvender brændeovnen mere og dermed reducerer sit elforbrug men bevarer muligheden for effekttræk fra nettet.

51. Raffinaderiet er ikke enig i principperne for ELFORs model til beregning af rådighedsbetaling. Det er raffinaderiets opfattelse, at en eventuel betaling for rådighed bør baseres på faktiske reelle omkostninger forbundet med træk af effekt fra nettet og ikke på en til dækning af mistede indtægter reduceret netbetaling for hvad der ikke trækkes fra nettet.

52. Raffinaderiet mener, at ELFORs model således er et forsøg på at opkræve de netafgifter for en egenproducents forbrug af egenproduceret elektricitet, som netvirksomhederne efter elforsyningsloven ikke har ret til. Efter raffinaderiets opfattelse er det ikke

30. juni 2004

J.nr.: 11-130

Eksp.nr.: 15577

TAT

Side 6 af 29

troværdigt, at ELFORS model kan belaste en bruger med rådighedsbetaling ud over det fysisk mulige.

53. Konkret efterlyser raffinaderiet oplysninger om hvilke omkostninger raffinaderiet giver anledning til for en trækingsret for et givet antal kW fra nettet.

54. Afslutningsvis mener raffinaderiet, at egetforbrug i gasturbinen reelt aldrig vil blive trukket fra nettet.

Elforsyningernes anbringender

55. Af det anførte fra Energi Fyn Net A/S vil der blive lagt vægt på følgende. [Se sagsfremstillingen i sag j.nr. 11-129.]

[...]

63. Af det anførte fra TRE-FOR Elnet A/S vil der blive lagt vægt på følgende.

64. TRE-FOR Elnet oplyser, at rådighedsbetalingen er beregnet med udgangspunkt i ELFORS vejledning om rådighedsbetaling. Det er TRE-FOR Elnets opfattelse, at Energitilsynet afgørelse i Dalum Papir sagen [Energitilsynets afgørelse af 23. oktober 2000] ikke medfører, at der skal ske individuel sagsbehandling af egenproducenter. TRE-FOR Elnet mener, at betaling for netydelser må ske på baggrund af generelle principper, og at individuel sagsbehandling ved tarifiering af egenproducenter og andre atypiske forbrugere vil medføre store omkostninger til administration, være uigennemskuelig og ikke sammenlignelig samt praktisk umulig at håndtere.

65. Et krav om individuel sagsbehandling vil efter TRE-FOR Elnets opfattelse bryde med væsentlige principper for betaling af ydelser fra det kollektive elforsyningssystem. TRE-FOR Elnet medgiver, at egenproducenter skal kompenseres i det omfang de belaster systemet mindre end i øvrigt tilsvarende forbrugere uden egenproduktion.

66. TRE-FOR Elnet oplyser, at raffinaderiet er tilsluttet på 10 kV siden af en 60/10 kV transformer, og at rådighedsbetalingen dækker omkostninger til afskrivninger på en 60 kV afbryder og en 60/10 kV transformer samt et 10 kV transformerfelt, drift og vedligehold af disse installationer, døgnvagt, ejendomsskatter og afgifter, omkostninger til udligning af omkostninger ved tilslutning af decentral kraftvarme og vindmøller, omkostninger forbundet med energibesparelsesaktiviteter og energirådgivning, og over-/underdækning fra tidligere år reduceret med anlægstilskud.

67. TRE-FOR Elnet mener, at nettet sikrer, at raffinaderiet kan trække det fulde forbrug fra nettet, når produktionen falder ud. De nævnte anlæg anvendes kun til forsyning af raffinaderiet, og uden rådighedsbetaling ville omkostningerne ifølge TRE-FOR Elnet ikke blive dækket.

68. TRE-FOR Elnet anfører som begrundelse for at rådighedsbetalingen er højere på A-niveau end på B-niveau, at besparelser på 10 kV-niveau, som er indregnet i ELFORS model, er større end de tilsvarende omkostninger i TRE-FORS nettarif.

69. Afslutningsvis oplyser TRE-FOR Elnet, at i det omfang raffinaderiet ikke ønsker at nettet står til rådighed svarende til det fulde forbrug, kan der overvejes en mindsket rådighedsbetaling.

30. juni 2004

J.nr.: 11-130

Eksp.nr.: 15577

TAT

Side 7 af 29

Begrundelse

70. Vurderingen koncentrerer sig om følgende hovedpåstande:

71. Fra klagerne: 1) Netvirksomhederne skal tage individuelle hensyn ved prisfastsættelsen af rådighedsydelserne, 2) netvirksomhederne har ikke dokumenteret de omkostninger, som køberkategorien egenproducenter giver anledning til, 3) opkrævningen af rådighedsbetalingen over forbruget af egenproduceret elektricitet svarer til, at der betales nettarif af forbrug, som ikke leveres fra nettet, og 4) forbruget af egenproduceret elektricitet siger ikke noget om størrelsen af rådighedsbehovet.

72. Shell Raffinaderiet har rejst spørgsmålet om, hvorvidt raffinaderiets rådighedsbetaling på A-niveau kan være større end rådighedsbetalingen på B-niveau.

73. Fra netvirksomhederne: 1) Egenproducenterne skal i udgangspunktet bidrage til dækning af de af virksomhedernes samlede omkostninger, som henføres til nettariffen, 2) i afregningen af nettariffen indgår egenproduceret på lige fod med elektricitet leveret fra nettet, 3) tarifieringen sker ud fra generelle principper, og 4) netvirksomheden skal i alle døgnets timer være i stand til at levere rådighedskapacitet til egenproducenterne.

74. Det er Energitilsynets sekretariats vurdering, at klagerne påstand nr. 1 og 2 vedrører de omkostninger, som rådighedsbetalingen er møntet på at dække, og at påstand nr. 3 og 4 vedrører tarifieringen af prisen for rådighedsydelsen.

75. Vedrørende påstand nr. 1 og 2 opkræver en netvirksomhed typisk en række forskellige betalinger til dækning af de omkostninger, som virksomheden har i forbindelse med driften af nettet. Almindeligvis betaler forbrugeren ved sin tilslutning et investeringsbidrag. De løbende omkostninger får netvirksomheden almindeligvis dækket gennem opkrævning af en fast abonnementsbetaling i kr./år og opkrævning af en betaling i øre pr. kWh af det på måleren registrerede forbrug fra nettet. Almindeligvis fremgår af netvirksomhedernes prisblade endvidere priser for særskilte ydelser.

76. Vedrørende påstand nr. 3 og 4 udmøntes netvirksomhedernes omkostninger i de tariferede priser. Tariffen beskriver den måde, som opkrævningen af omkostningerne sker på.

77. Ordet "nettarif" beskriver i de foreliggende tilfælde den betaling i øre/kWh uanset tarifieringsform, som er knyttet til leverancer af elektricitet fra nettet, og som netvirksomhederne i almindelighed opkræver hos forbrugerne sammen med andre betalinger til dækning af netvirksomhedernes omkostninger.

Lovgrundlag

78. Elforsyningslovens § 6, stk. 3, bestemmer, at kollektive elforsyningsvirksomheder skal stille deres ydelser til rådighed for forbrugerne på gennemsigtige, objektive, rimelige og ensartede vilkår.

79. § 6 er indarbejdet i elforsyningslovens kapitel 2 om elforbrugernes stilling.

30. juni 2004

J.nr.: 11-130

Eksp.nr.: 15577

TAT

Side 8 af 29

80. Ifølge bemærkningerne til § 6, stk. 3, skal gennemsigthedskravet sikre forbrugerne adgang til oplysninger om forudsætningerne for de kollektive elforsyningsvirksomheders tarifiering.

81. Elforsyningslovens § 9, stk. 1, bestemmer, at omkostninger til offentlige forpligtelser afholdes af alle elforbrugere inden for et sammenhængende elsystem. Hovedreglen er, at forbrugerne betaler for offentlige forpligtelser i forhold til deres totale elforbrug, jf. § 24, stk. 1 og stk. 2, i bekendtgørelse nr. 231 af 21. april 1998 om adgang til elforsyningsnettet m.v. Der er særlige regler for egenproducenters aftagepligt for prioriteret elektricitet i bekendtgørelse nr. 759 af 24. august 2001 om afregningsmuligheder for egenproduceret elektricitet.

82. I bekendtgørelsens [nr. 759 af 24. august 2001] § 2, stk. 1, er bestemt, at egenproducententerne kan vælge at lade deres aftagepligt beregne i forhold til det elforbrug, som de aftager gennem det kollektive elforsyningsnet. I § 2, stk. 2, er bestemt, at egenproducenter omfattet af bekendtgørelsen, der selv producerer kraftvarme baseret på naturgas eller andre miljøvenlige brændsler, alternativt kan vælge at modregne den andel af deres miljøvenlige elproduktion, som de selv forbruger, i aftagepligten.

83. Ifølge elforsyningslovens § 9, stk. 2, påhviler de kollektive elforsyningsvirksomheders omkostninger, der ikke vedrører offentlige forpligtelser som nævnt i § 9, stk. 1, de brugere, der modtager virksomhedernes ydelser og opkræves gennem den enkelte virksomheds tariffer.

84. Elforsyningslovens § 69, stk. 1, fastsætter det overordnede princip for prisfastsættelsen for de kollektive elforsyningsvirksomheders ydelser. Udgangspunktet er, at virksomhedernes ydelser prisfastsættes under hensyntagen til virksomhedernes omkostninger ved opretholdelse af deres bevillingspligtige aktiviteter.

85. Efter hovedprincippet i § 69, stk. 1, fastsættes priserne for ydelserne under hensyntagen til virksomhedernes omkostninger til indkøb af energi, lønninger, tjenesteydelser, administration, vedligeholdelse, andre driftsomkostninger og afskrivninger samt forrentning af kapital.

86. Priser for net- og transmissionsvirksomhedernes ydelser fastsættes i overensstemmelse med de i elforsyningslovens § 70, stk. 2, nævnte indtægtsrammer, jf. § 70, stk. 1. Priserne fastsættes med henblik på dækning af de i § 69 nævnte omkostninger ved en effektiv drift af virksomheden.

87. Netvirksomhed er kollektiv elforsyningsvirksomhed, jf. elforsyningslovens § 5.

88. Af § 73 fremgår, at de kollektive elforsyningsvirksomheders prisfastsættelse af deres ydelser efter §§ 69-72 skal ske efter rimelige, objektive og ikkediskriminerende kriterier i forhold til, hvilke omkostninger de enkelte køberkategorier giver anledning til.

89. Ifølge bemærkningerne til § 73 er bestemmelsens formål primært at hindre krydssubsidiering til fordel for bestemte køberkategorier, jf. også lovens generelle bemærkninger om, at omkostningerne ved alle kollektive elforsyningsvirksomheders ydelser skal fordeles på køberne af ydelserne efter rimelige, objektive og ikkediskriminerende kriterier. Det følger ligeledes af bemærknin-

30. juni 2004

J.nr.: 11-130

Eksp.nr.: 15577

TAT

Side 9 af 29

gerne til bestemmelsen, at energieffektivitet kan være et sagligt hensyn, der indgår i afvejningen.

90. Energitilsynet har efter elforsyningslovens § 77, stk. 1, hjemmel til at gribe ind over for priser og leveringsbetingelser, hvis Energitilsynet finder, at priser og leveringsbetingelser må anses for at være i strid med bestemmelserne i elforsyningsloven.

Klagernes påstand nr. 1 og 2. Prisfastsættelsen af rådighedsydelsen

91. Kriterierne om objektivitet og rimelighed har tilligemed kriteriet om ikkediskriminering til formål i § 73 at forhindre krydssubsidiering til fordel for bestemte køberkategorier. Grundlæggende for netvirksomhedernes prisfastsættelse af deres ydelser er efter loven, at de inden for de indtægtsrammer, der fastsættes i henhold til § 70, stk. 2, skal fordele de i § 69 nævnte omkostninger på de enkelte køberkategorier.

[...]

93. § 73 vedrører omkostningsfordelingen på køberkategorier og den efterfølgende udmøntning af omkostningsfordelingen i tariffene, som opkræves hos forbrugerne. Der er ikke i § 73 belæg for, at kollektive elforsyningsvirksomheder i prisfastsættelsen skal tage individuelle hensyn til enkeltforbrugere. Endvidere kan § 73 næppe udstrækkes til ligefrem at omfatte krav om, at netvirksomhederne til enhver tid skal kunne foretage en fordeling af generelle omkostninger på køberkategorierne efter hvilke specielle forhold på et spændingsniveau, som måtte gøre sig gældende for de enkelte køberkategorier på spændingsniveauet.

94. Det må anses for at være en praktisk taget umulig opgave for de kollektive elforsyningsvirksomheder, fordi virksomhederne ud over at afholde de generelle omkostninger i forbindelse med udførelsen af deres bevillingspligtige aktiviteter er pålagt at udføre en række generelle opgaver i medfør af elforsyningsloven.

95. For at undgå krydssubsidiering mellem køberkategorierne må der efter § 73 gives netvirksomhederne medhold i, at rådighedsydelser til egenproducenter - efter rimelige og saglige kriterier - i udgangspunktet indgår i fordelingen af de generelle omkostninger og i tarifieringen på et givet spændingsniveau på lige fod med de ydelser, som betales over nettariffen på spændingsniveauet. Det sker i de foreliggende tilfælde ved, at netvirksomhederne i beregningen af rådighedsbetalingen tager udgangspunkt i nettariffen. I nettariffen sker der fradrag for besparelser, som netvirksomhederne opnår ved den decentrale produktion.

Klagernes påstand nr. 3. Genstanden for rådighedsbetalingen

96. Klagerne må efter elforsyningslovens § 9, stk. 2, sammenholdt med § 73, i udgangspunktet have medhold i, at helt eller delvis forbrug af egenproduceret elektricitet ikke uden videre kan pålægges elforsyningsens omkostninger, fordi disse mængder elektricitet ikke er leveret fra nettet og fordi der ikke er tale om offentlige forpligtelser efter § 9, stk. 1.

97. Klagerne mener, at rådighedsbetalingen - hvis nogen - skal relatere sig til det effektbehov, som egenproducenten har behov

30. juni 2004

J.nr.: 11-130

Eksp.nr.: 15577

TAT

Side 10 af 29

for fra nettet. Modellen, som Dalum Papir foreslår, hviler på dette princip.

98. Princippet i modellen er, at egenproducenten betaler for rådighed i spidslastperioder, hvor det ifølge modellen er forbundet med omkostninger at effekten skal være til rådighed. Rådighedsbetalingen reduceres i det omfang egenproducenten bruger nettet.

99. Dalum Papirs argumentation er, at den af netvirksomhederne anvendte tidsdifferentierede nettarif allerede indeholder betaling for brug af effekt i nettet, og at der i nettariffen ligger et signal om, at det kun er i spidslastperioder, at det er forbundet med omkostninger at effekten skal være til rådighed.

100. Dalum Papirs model tager efter Energitilsynets sekretariats vurdering ikke højde for, at netvirksomhederne skal have omkostningsdækning, og at der i tidstariffen forudsætningsvist er indregnet effektomkostninger i såvel spidslast som højlast på de højere spændingsniveauer. Effektomkostninger henført til lavere spændingsniveauer er forudsætningsvist indregnet i alle pristrin, fordi det ikke på disse spændingsniveauer er forbundet med meromkostninger til effekt at bruge nettet i bestemte tidsperioder.

101. Det [...] må anerkendes, at en tarifmodel til beregning af rådighedsbetaling skal være administrerbar og medvirke til sikring af omkostningsdækningen uden hensyn til lastperioder.

102. Hertil kommer, at den tidsdifferentierede tarif er en tarifform, som netvirksomheden har valgt at bruge. Der er intet til hinder for, at netvirksomheden vælger en anden tarifform, så længe denne tarifform ligger inden for rammerne af elforsyningsloven.

103. Efter Energitilsynets sekretariats vurdering må der gives Dalum Papir og Shell Raffinaderiet medhold i, at egenproducentens effektbehov fra nettet siger mere om ydelsen end det egetproducerede forbrug. Det er dette forbrug, som er grundlag for de af sagen omfattede netvirksomheders opkrævning af rådighedsbetalingen via ELFOR modellen.

104. Benyttelsestiden skaber en sammenhæng mellem effekt og forbrug. Det er påvist i Dalum Papirs model. Ved at inddrage benyttelsestiden i beregningen af rådighedsbetalingen, kan en effektafhængig betaling i kr. pr. kW konverteres til en øre/kWh betaling og omvendt.

105. Med Shell Raffinaderiet som eksempel er det oplyst, at ca. 42 pct. af raffinaderiets samlede egenproduktion i år 2002 vil blive forbrugt af raffinaderiet selv. De ca. 42 pct. af den samlede produktion svarer til et forbrug på ca. 50 mio. kWh ifølge det oplyste. Med den tidligere rettighed til at trække op til 16.860 kW giver det en benyttelsestid på ca. 2.966 timer. Med en pris for rådighed på 2,56 øre/kWh kan herefter beregnes, at en effektafhængig betaling for Shell Raffinaderiet i år 2002 er 76 kr./kW.

106. Hvad enten Raffinaderiet på A-niveau betaler 2,56 øre/kWh egenproduceret forbrug eller 76 kr./kW, er den samlede rådighedsbetaling i år 2002 i udgangspunktet ca. 1,3 mio.kr. Omregningen er dog følsom over for ændringer i de faktiske forhold, ikke mindst fordi det er rådighed over nettet der skal betales for. I overensstemmelse med Energitilsynets afgørelse i Dalum sagen [op. cit. punkt 62], betaler raffinaderiet i år 2002 nettarif af den

30. juni 2004

J.nr.: 11-130

Eksp.nr.: 15577

TAT

Side 11 af 29

mængde elektricitet købt fra nettet, som svarer til mængden af elektricitet solgt ind til nettet.

107. Prisfastsættelsen af netvirksomhedernes ydelser efter § 73 sikrer, at de kollektive elforsyningsvirksomheder får omkostningsdækning. I den forbindelse mener Dalum Papir, at så længe benyttelsestiden for trækket på nettet, og dermed betaling for rådighed via nettarifferne, overstiger normal benyttelsestid, er der ikke basis for at opkræve betaling for yderligere rådighed, ligesom rådighedsbetalingen skal reduceres i det omfang der betales nettarif.

108. Det er Energitilsynets sekretariats vurdering, at disse mekanismer delvis er indbygget i netvirksomhedernes ELFOR model. Forudsætningen er, at forbrug fra nettet erstatter egenproduceret forbrug. Givet egenproduktionen vil et større forbrug blive leveret fra nettet med det resultat, at betalingen for rådighed og betalingen af nettarif "smelter" sammen, i første omgang grundet en mangel i modellen på afgrænsning af ydelsen vedrørende rådighed.

109. Det er Energitilsynets sekretariats indtryk, at forskellen på de to modeller netop er, at Dalum Papirs model til forskel fra ELFOR modellen afgrænser den ydelse, som rådighedsbetalingen er møntet på at dække.

30. juni 2004

J.nr.: 11-130

Eksp.nr.: 15577

TAT

Side 12 af 29

Klagernes påstand nr. 4. Egenproducenternes faktiske rådighed over nettet

110. TRE-FOR Elnet og ELFOR er inde på samme tankegang med forslag til en modificering af ELFOR modellen. TRE-FOR Elnet mener, at i det omfang Shell Raffinaderiet ikke ønsker at nettet står til rådighed svarende til det fulde forbrug, kan der overvejes en mindsket rådighedsbetaling. ELFOR oplyser, at rådighedsbetalingen kan begrænses til egenproducentens træk fra nettet i form af en af egenproducenten valgt maksimalbelastning.

111. Efter ELFOR modellen skal Shell Raffinaderiet i år 2002 betale mindre i rådighedsbetaling og mere i nettarif, fordi raffinaderiet i år 2002 modtager mere elektricitet fra nettet i forhold til tidligere på grund af en ændring i afregningsforholdene for den prioriterede elektricitet. Efter ELFOR modellen vedrører raffinaderiets rådighedsbetaling forskellen mellem raffinaderiets totale elforbrug og det forbrug, som leveres fra nettet.

112. Hvis raffinaderiets totale elforbrug svarer til det som raffinaderiet faktisk har netrådighed over, betales der efter modellen rådighedsbetaling af den del af egenproduktionen, som kunne have været leveret fra nettet. Følges ELFOR modellen, må TRE-FOR Elnets forslag nødvendigvis vedrøre denne restrådighed.

113. Parternes anbringender sandsynliggør, at det totale elforbrug ikke siger noget om egenproducentens faktiske mulighed for at trække på nettet. Shell Raffinaderiet mener eksempelvis, at egetforbruget i gasturbinen reelt aldrig vil blive trukket fra nettet.

114. Det må være i overensstemmelse med elforsyningsloven, jf. herved især § 73, at rådighedsbetalingen i udgangspunktet maksimalt vil kunne relatere sig til hvad egenproducenterne faktisk har mulighed for at trække på nettet eller har behov for.

115. De økonomiske konsekvenser for egenproducenten ved en eventuel overskridelse af en fastsat grænse som ligger under den maksimale grænse, skal kunne rummes inden for § 73, jf. EL-FORs forslag om en valgt maksimalbelastning. Efter § 73 skal netvirksomheden sikres omkostningsdækning, og Energitilsynet vil næppe kunne godkende et strafelement i prisfastsættelsen.

116. Hvis denne grænse bliver fastsat som en egentlig maksimalbelastning, kan en tilfældigt opstået overskridelse være begrundet i udefrakommende forhold, som egenproducenten ikke er herre over. I beregningen af rådighedsbetalingen må der nødvendigvis tages højde for, at mere eller mindre tilfældige udsving ikke skal være bestemmende for størrelsen af rådighedsbetalingen.

117. Modellen, som Energi Fyn Net og TRE-FOR Elnet konkret anvender til beregning af rådighedsbetalingen, bevirker, at Dalum Papir og raffinaderiet givet egenproduktionen kommer til at betale for rådighed af en vis mængde egetproduceret elforbrug, uanset hvor meget elektricitet de får leveret fra nettet og betaler nettarif af. Det må være i overensstemmelse med § 73, at Dalum Papirs og raffinaderiets rådighedsbetaling reduceres i samme omfang, som de bruger af en aftalt rådighed til at modtage elleverancer fra nettet og betaler nettarif.

118. På den måde er Energi Fyn Net og TRE-FOR Elnet sikret fuld omkostningsdækning efter § 73 for ydelser leveret til Dalum Papir og raffinaderiet som køberkategori, men heller ikke mere.

30. juni 2004

J.nr.: 11-130

Eksp.nr.: 15577

TAT

Side 13 af 29

Shell Raffinaderiets spørgsmål om de anvendte nettariffer hos TRE-FOR Elnet

119. Ifølge det oplyste har TRE-FOR Elnet på A-niveau valgt en enhedstarif for rådighedsbetaling. På det underliggende B-niveau har TRE-FOR Elnet ifølge det oplyste valgt en tidsdifferentieret tarif. Det fremgår, at den beregnede rådighedsbetaling i øre/kWh er højere på A-niveau end på B-niveau. TRE-FOR Elnets nettarif på A-niveau er mindre end nettariffen på B-niveau.

120. Efter Energitilsynets sekretariats opfattelse har TRE-FOR Elnet ikke på det foreliggende grundlag sandsynliggjort, at en rådighedsbetaling i øre/kWh skal være højere på A-niveau end på B-niveau.

121. Det er Energitilsynets sekretariats vurdering, at det konstaterede forhold hos TRE-FOR Elnet må gøres til genstand for en nærmere undersøgelse, herunder om årsagen skal findes i fradraget i nettariffen for besparelser på de forskellige spændingsniveauer.

Afslutning

122. Det er Energitilsynets sekretariats samlede vurdering, at det er i overensstemmelse med elforsyningslovens § 73, at egenproducenter bidrager til dækning af netvirksomhedernes generelle omkostninger på lige fod med øvrige forbrugere.

123. Vurderingen ændrer ikke på princippet om, at tarifieringen skal være kostægte, det vil sige afspejle de omkostninger, som for elforsyningen er forbundet med at levere til en bestemt gruppe af forbrugere.

124. Efter Energitilsynets sekretariats vurdering er det afgørende efter elforsyningslovens § 73 derfor, at der tilstræbes en sammenhæng mellem den rådighedsydelse, som egenproducenterne i sagen efterspørger eller kan modtage, nemlig neteffekt udtrykt i kW eller et dertil svarende antal kWh, og prisen for rådighedsydelsen.

125. § 73 skal sikre de kollektive elforsyningsvirksomheder omkostningsdækning, men heller ikke mere. Derfor er det rimeligt, objektivt og ikkediskriminerende, at rådighedsbetalingen reduceres i samme omfang, som egenproducenten bruger sin rådighed til at modtage leverancer fra nettet og betaler nettarif. Ved fuld benyttelse af rådigheden over nettet betaler egenproducenten nettarif på samme vilkår som øvrige forbrugere af det elforbrug, som modtages fra nettet. Efter § 73 er der derfor ikke grundlag for samtidig at opkræve en rådighedsbetaling.”

30. juni 2004

J.nr.: 11-130

Eksp.nr.: 15577

TAT

Klagen til Energiklagenævnet

Af brevet fra A/S Dansk Shell af 22. november 2002 fremgår:

Side 14 af 29

”Shell-Raffinaderiet Fredericia er både forbruger og producent af elektricitet. El forbruget afregnes i dag efter § 2, stk. 5, nr. 2, i Miljø- og Energiministeriets bekendtgørelse nr. 759 af 24. august 2001 vedrørende afregningsmuligheder for egenproducenter af el.

Shell-Raffinaderiets eget 10kV net er tilsluttet en 60 kV transformestation. Raffinaderiet har en trækningsret på 16 860 kW, hvortil der er betalt 145 kr./kW i tilskud.

Shell-Raffinaderiet betaler i 2002 en nettarif (eksklusiv afgifter til Eltra) til TRE-FOR Elnet A/S på i gennemsnit 2,84 øre/kWh for det elforbrug der købes fra nettet. Samtidig opkræver TRE-FOR Elnet A/S en rådighedsbetaling i form af en reduceret nettarif på 2,56 øre/kWh for den del af raffinaderiets elforbrug der ikke aftages fra nettet, men som raffinaderiet selv producerer.

TRE-FOR Elnet's beregning af tarif for rådighedsbetaling tager udgangspunkt i en af Elfor udarbejdet model til beregning af rådighedsbetaling.

TRE-FOR Elnet A/S anvender for 2002, med brug af Elfor's model, følgende gennemsnitlige tariffer i øre/kWh afhængig af tilslutningspunkt (spændingsniveau), hvor nettarif betales af det elforbrug der købes fra nettet og rådighedsbetaling for den del af elforbruget der ikke aftages fra nettet

	Nettarif (eksklusiv Eltra)	Rådighedsbetaling
A-niveau	2,84	2,56
B-niveau højspænding	3,23	1,82
B-niveau lavspænding	3,71	2,30

Ifølge Elfor skulle rådighedsbetaling være lavere jo tættere (højere spændingsniveau) forbrugeren var tilsluttet det overordnede transmissionsnet. Således opkræver den systemansvarlige virksomhed Eltra ikke rådighedsbetaling for transmissionsnettet.

Energitilsynets afgørelse

Ad pkt. 1 i afgørelsen

Raffinaderiet mener at en eventuel rådighedsbetaling ikke bør beregnes efter Elfor's model men bør baseres på eventuelle reelle omkostninger ved at nettet er til rådighed.

I Energitilsynets notat pkt. 66 er anført hvilke omkostninger TREFOR's rådighedsbetaling omfatter. På denne liste er bl.a. nævnt omkostninger forbundet med energibesparelsesaktiviteter og energirådgivning. Vi mener at dette er en omgåelse af Energitilsynets afgørelse af 19. november 2001 [...], hvor Energitilsynet meddeler at raffinaderiet skal være med til at dække forannævnte omkostninger i forhold til det el der aftages fra nettet, det vil sige ikke være med til at dække i forhold til den el der bruges men ikke trækkes fra nettet.

Andre køberkategorier end egenproducenter kan variere deres aftræk fra nettet uden at skulle betale en rådighedsbetaling.

Eks.: En privat forbruger vil i snit trække under 10% af den maksimale effekt fra nettet han har tilladelse til at trække. Hvis forbrugeren slukker for elvarmen og tænder brændeovnen er der ingen som vil kræve en rådighedsbetaling. Forbrugeren vil stadigvæk selv kunne bestemme hvornår han vil lukke for brændeovnen og tænde for elvarmen.

Vi mener det er diskriminerende at egenproducenter ikke kan bruge nettet efter behov uden at de skal betale en reduceret nettarif i form af rådighedsbetaling baseret på den el de bruger men ikke trækker fra nettet.

Ad pkt. 2 i afgørelsen

Vi mener ikke dette punkt er en reel afgrænsning fordi modellen til beregning af ydelsen er baseret på en nettarif øre/kWh, medens begrænsningen er kW(maks.).

Eks.: Et firma har et effekt forbrug der varierer mellem 10 og 100 kW over året (8640 timer). Det årlige forbrug er 432000 kWh. Forbruget dækkes af en egenproduktion med en effekt på 30 kW og resten købes fra nettet. Firmaet ønsker at kunne fortsætte sin normale produktion selv om egenproduktionen af el lukker ned. For at dække sig ind må de have mulighed for at trække en effekt på op til 100 kW fra nettet. Det betyder de skal betale rådighedsbetaling for $100 \cdot 8640 = 864000$ kWh.

Når året er gået viser det sig at de aktuelt har brugt 200000 kWh af egen el og fra nettet er der købt 232000 kWh.

Det betyder der reelt er betalt rådighedsbetaling for $864000 - 232000 = 632000$ kWh for at kunne bruge 200000 kWh af egen produceret el. Med en pris baseret på en let reduceret nettarif finder vi ikke betaling for denne ydelse at være rimelig.

Ad pkt. 3 i afgørelsen

Vi mener denne betingelse må være en selvfølge. Men som vist ovenfor ikke tilstrækkelig til at sikre at rådighedsbetalingen langt

30. juni 2004

J.nr.: 11-130

Eksp.nr.: 15577

TAT

Side 15 af 29

overstiger hvad man ellers skulle have betalt for transmission af den el der forbruges.

Ad pkt. 4 i afgørelsen

Vi ser frem til Energitilsynets nærmere vurdering af TRE-FOR's beregning af rådighedsbetaling. Vi opfatter TRE-FOR's beregnede takster for rådighedsbetaling diskriminerende for vor kategori og kan bruges til at illustrere at modellen kan være tvivlsom.

Notatet til Energitilsynets afgørelse

Ad notat pkt. 93/94

Vi mener ikke rådighedsbetaling er en generel omkostning og er ikke enig i at det vil være praktisk taget umuligt at kvantificere omkostninger ved at nettet er til rådighed. Det gøres i andre lande og har også tidligere været praktiseret i Danmark.

Ad notat pkt. 95/96

Brug af Elfor's model medfører at egenproducenter af el diskrimineres ved at de kommer til at subsidiere andre køberkategorier. Dette specielt med henvisning til pkt. 96: "Klagerne må efter elforsyningslovens § 9, stk. 2, sammenholdt med § 73, i udgangspunktet have medhold i, at helt eller delvis forbrug af egenproduceret elektricitet ikke uden videre kan pålægges elforsynings omkostninger, fordi disse mængder elektricitet ikke er leveret fra nettet og fordi der ikke er tale om offentlige forpligtelser efter § 9, stk. 1."

Ad notat pkt. 105/106

Vi mener ikke man på fornuftig vis kan sammenblende en rådighedsbetaling i form af en reduceret nettarif med det maksimale effektbehov. Eksemplet i vore kommentarer ovenfor til afgørelsens pkt. 2 illustrerer vort synspunkt.

I faktiske forhold vil et kabeltilslutning til nettet være i brug hele tiden (8640 timer årligt). Effektbehovet kan variere over døgn, over ugen, med produktionen ved produktionsstop etc.; det er de faktiske forhold.

Ad pkt. 110/114

Raffinaderiet har betalt for en trækningsret på en effekt op til 16860 kW og kan ikke se noget formål i at reducere denne trækningsret.

I praksis vil raffinaderiets elforbrug være større når man selv producerer el end hvis man stopper elproduktionen. Det skyldes at gasturbinen der producerer el har et egetforbrug af el og at produktionen af olieprodukter er større når gasturbinen kører.

Ad pkt. 122

Vi mener egenproducenter er med til at dække netvirksomhedernes generelle omkostninger ved den nettarif de betaler for den el de køber fra nettet på lige fod med andre forbrugere.

Ad pkt. 123

Vi er enig i at tarifiering skal være kostægte, men at rådighedsbetaling allerede er indeholdt i den nettarif der betales for køb

30. juni 2004

J.nr.: 11-130

Eksp.nr.: 15577

TAT

Side 16 af 29

fra nettet og at en eventuel enkeltstående rådighedsbetaling skal afspejle de omkostninger der reelt er for at nettet er til rådighed.

Ad pkt. 124

Vi mener [...], at der i praksis ikke er en sammenhæng mellem den maksimale neteffekt der efterspørges og det antal kWh der kunne være behov for.

Ad pkt. 125

Elforsyningsvirksomheder kan sikre sig omkostningsdækning med et realistisk budget der tager udgangspunkt i det forventede træk fra nettet.

Afslutning

[...] den ydelse TRE-FOR stiller til rådighed for egenproducenter af el vedrørende rådighed er hverken gennemsigtig, objektiv, rimelig eller på samme vilkår som andre forbrugere, og således ikke lever op til Lov om elforsyning § 6, stk. 3.

TRE-FOR har ikke villet demonstrere elementet rådighed (ikke gennemsigtig). TRE-FOR vil ikke gå ind i en dialog om hvad rådighed reelt koster (ikke objektiv). TRE-FOR opkræver mere i rådighedsbetaling for A-kunder end for B-kunder (ikke rimelig). Egenproducenter har ikke lov til variere brugen af nettet som andre kunder undtagen der betales ekstra (ikke samme vilkår).

Vi mener ikke at prisfastsættelsen af TRE-FOR's ydelse, at nettet er til rådighed, er rimelig, objektiv og ikke diskriminerende, og således ikke lever op til Lov om elforsyning § 73.

Energitilsynets afgørelse medfører at der ikke er en reel begrænsning, men at egenproducenter kan komme til at betale for en rådighed de aldrig vil bruge (ikke rimelig). Egenproducenter af el vil komme til at subsidiere andre forbrugere (ikke objektiv). Egenproducenter af el har ikke lov til at variere deres træk fra nettet uden at skulle betale ekstra for rådighed (diskriminerende).

Vi mener at TRE-FOR's opkrævning af rådighedsbetaling baseret på forbrug af el der ikke købes fra nettet er i strid med Energitilsynets afgørelse af 19. november 2001.

[...]"

30. juni 2004

J.nr.: 11-130

Eksp.nr.: 15577

TAT

Side 17 af 29

Energitilsynets redegørelse

Energitilsynet fremkom den 3. februar 2003 med en redegørelse, hvoraf fremgår:

"Udgangspunktet er i det foreliggende tilfælde, at TRE-FOR Elnet A/S har prisfastsat og opkrævet betaling for en speciel ydelse, som raffinaderiet efterspørger eller vil kunne have behov for at efterspørge. Efter elforsyningsloven er det netvirksomhedernes opgave at prisfastsætte deres ydelser og at foretage anmeldelse af priser m.v.

Ifølge det oplyste i sagen havde raffinaderiet i år 2002 ændret afregningsprincip efter de gældende regler for afregning af miljøvenlig elektricitet, hvorefter raffinaderiet i modsætning til tidligere modtog mere elektricitet fra nettet. Raffinaderiets betalinger i elmæssig sammenhæng før og efter principændringen kan, ud over rådighedsbetalingen, ikke direkte sammenlignes.

Elforsyningsloven indeholder ikke bestemmelser om, hvorledes netvirksomhederne skal tilfærdiggøre priserne for deres netydelser. Netvirksomhederne har derfor en vis frihed til at vælge tilfærdiggørelsesform, så længe den valgte tilfærdiggørelsesform ligger inden for rammerne af elforsyningsloven.

Da sagen vedrørte den anvendte model var det derfor Energitilsynets opgave konkret at vurdere efter elforsyningslovens bestemmelser, om grundlaget - modellen - for den af TRE-FOR Elnet A/S opkrævede rådighedsbetaling lå inden for rammerne af elforsyningsloven.

Modellens prisled havde Energitilsynet ikke bemærkninger til. I modellen blev netprisen reduceret for omkostninger, som TRE-FOR Elnet A/S sparede ved den decentrale produktion. Men TRE-FOR Elnet A/S havde efter Energitilsynets opfattelse ikke sandsynliggjort størrelsen af den faktisk tilfærdiggjorte pris for rådighed, som raffinaderiet konkret havde klaget over.

Herudover var det Energitilsynets opfattelse, at modellens grundlag for afregning af rådighedsbetalingen i udgangspunktet ikke lå inden for rammerne af elforsyningsloven, af følgende årsager:

Modellen havde efter Energitilsynets opfattelse to svagheder: 1) Rådighedsydelsen var ikke afgrænset, 2) det var ikke tilstrækkeligt sikret, at TRE-FOR Elnet A/S anvendelse af modellen kun gav fuld omkostningsdækning.

Til raffinaderiets bemærkninger til ad pkt. 2 i afgørelsen skal Energitilsynet bemærke, at tilsynet i dette led i afgørelsen ikke tager stilling til hvilket afregningsgrundlag af kW eller kWh, som konkret skal finde anvendelse, men at der forventes at være sammenhæng ud fra den mulighed eller det behov, som raffinaderiet har for rådighed.

Efter Energitilsynets opfattelse imødekommer afgørelsen i al væsentlighed raffinaderiet, der tidligere har betalt for rådighed med et fast beløb pr. kW af en maksimal trækingsret.

Tidligere har Konkurrenceankenævnet i konkrete tilfælde taget stilling til rådighedsbetaling.”

30. juni 2004

J.nr.: 11-130

Eksp.nr.: 15577

TAT

Side 18 af 29

Den 14. marts 2003 bemærkede Shell-Raffinaderiet følgende:

”Sagens faktiske omstændigheder

Vi mener ikke at Elforsyningsloven definerer og skelner mellem almindelige forbrugere og forbrugere med stort forbrug, bortset fra § 7 vedrørende tidspunkt for frit leverandørvalg.

Vi finder anvendelse af ordet benyttelsestid misvisende. Langt de fleste forbrugere har brug for el alle døgnets 24 timer og benytter

deres netforbindelse hele tiden. Den sammenhæng Energitilsynet prøver at opstille mellem effekt og energi er hvor meget en kabelforbindelse til nettet udnyttes i forhold til den maksimale effekt kablet er i stand til at overføre. En "almindelig forbruger" vil i gennemsnit over et år udnytte den maksimale kapacitet med under 10 %, medens en virksomhed som vor vil have en betydelig højere udnyttelse. Dette kunstgreb ændrer ikke ved at netvirksomheden opkræver rådighedsbetaling i form af en reduceret nettarif for den el virksomheden forbruger af egen produceret el.

Raffinaderiet har i hele dette sagsforløb efterlyst hvilke aktuelle omkostninger der er ved at nettet er til rådighed, således at de aktuelle omkostninger kan danne grundlag for en model for rådighedsbetaling.

Bemærkninger til klagen

Raffinaderiet har betalt for en kW maks trækningsrettighed, og skal hvis denne trækningsrettighed overskrides, yderligere betale et beløb til TRE-FOR for en ny udvidet trækningsrettighed. Den rådighedsbetaling TRE-FOR i øjeblikket opkræver af raffinaderiets forbrug af egen el, kommer oven i."

30. juni 2004

J.nr.: 11-130

Eksp.nr.: 15577

TAT

Side 19 af 29

Den 18. marts 2003 skrev TRE-FOR således til Energiklagenævnet:

"TRE-FOR har følgende bemærkninger til A/S Dansk Shells klage:

ad. pkt. 1 A/S Dansk Shell betaler ikke rådighedsbetaling efter maksimalt træk fra nettet, men ud fra mængden af egetforbrug af egen produceret el.

ad. pkt. 2 Der betales ikke efter 8.760 timer gange maksimalt træk, men efter egetforbrug af egen produceret el.

ad. pkt. 3 Der betales ikke rådighedsbetaling af træk fra nettet.

ad. notat 93/94 Det drejer sig netop om omkostninger til anlæg, der alene står til rådighed for Shell (se pkt. 66 i Energitilsynets notat).

Da Shells generator forøger kortslutningseffekten kraftigt ud over 250 MVA, kan andre forbrugere ikke forsynes samtidig med, at Shells generator kører, dette ville kræve materiel beregnet til denne større kortslutningseffekt.

ad. notat 95/96 Rådighedsbetaling vedrører anlæg, der stilles til rådighed (se pkt. 66 i Energitilsynets notat).

Såfremt Shell ikke skulle betale, ville disse omkostninger skulle betales af de øvrige forbrugere på trods af, at omkostningerne kan henføres til egen producenten, hvilket synes i åbenlys modstrid med § 73 i elforsyningsloven.

ad. notat 105/106 Der betales netop ikke i forhold til maksimale effektbehov, men for egetforbrug af egen produceret el.

ad. notat 110/114 Tilslutningsbetalingen for rettigheden på 16.860 kW er løbende indgået iberegningen af netprisen efterhånden, som den blev betalt.

Belastningen ved stop af generator afviger ikke væsentlig fra belastningen ved kørende generator. [...]

ad. notat 122/123 Hvis omkostningerne skulle dækkes uden rådighedsbetaling, ville de øvrige forbrugere skulle betale en højere tarif.

ad. notat 125 Hvis tariffen kun skulle tage højde for træk fra nettet, ville omkostningerne skulle fordeles over færre kWh, hvorfor enhedsprisen for samtlige forbrugere ville blive højere, der ville altså ske en krydssubsidie ring, hvilket er i åbenlys modstrid med § 73 i elforsyningsloven.

30. juni 2004

J.nr.: 11-130

Eksp.nr.: 15577

TAT

Det forhold, at der på 60/10 kV transformerstationen må afsættes anlæg til rådighed kun for Shell, som en forudsætning for at generatoren kan køre og være til rådighed for Shell når generatoren ikke kører, hvilket forekom 8 gange i løbet af 2002, må medføre en betaling fra A/S Dansk Shell.

Side 20 af 29

Når generatoren samtidig forøger kortslutningseffekten, så disse anlæg ikke samtidig kan udnyttes til øvrige forbrugere, må også dette medføre en betaling fra A/S Dansk Shell."

I et brev af 8. maj 2003 skrev ELFOR, Dansk Eldistribution, følgende til Energifklagenævnet:

"Størstedelen af netselskabets omkostninger knyttes til effekt, mens betalingen overvejende følger kWh. kWh-betalingen er et grundlæggende tarifieringsprincip, som skyldes hensyn til forståelighed, administrerbarhed og energibevidsthed. For langt størstedelen af forbrugerne medfører dette en rimelig omkostningsdækning. Egenproducenter har imidlertid en meget stor effekt til rådighed (dvs. medvirker til store omkostninger), men relativt lille kWh-træk fra nettet (fordi de ofte producerer til sig selv), hvorfor de uden en rådighedsbetaling ikke vil sikre fuld omkostningsdækning. Dette vil efter ELFORs opfattelse være i modstrid med elforsyningslovens § 73, idet andre forbrugere i så fald skulle dække omkostninger, som egenproducenterne medfører. Netselskabernes indtægter bestemmes i indtægtsrammebekendtgørelsen, således at selskabets indtægter ikke påvirkes af rådighedsbetalingen - en reduceret rådighedsbetaling vil alene afstedkomme en øget nettarif for øvrige forbrugere.

I det omfang egenproduktionen medvirker til reducerede omkostninger, bør dette naturligt komme egenproducenten til gavn. ELFOR har derfor udarbejdet en vejledning, hvorefter besparelser som følge af egenproduktion i form af sparede nettab og sparet netudbygning fratrækkes i egenproducentens netbetaling, således at egenproducenterne hverken opnår positiv eller negativ særbehandling (hvilket sikrer en opfyldelse af § 73).

I den konkrete sag fremgår det af skrivelsen fra Dansk Shell, at forbrugere på B-niveau betaler mindre i rådighedsbetaling end forbrugere på A-niveau, hvilket Dansk Shell finder urimeligt. Her-til oplyser TRE-FOR, at dette skyldes, at der i den udmeldte rådighedsbetaling for B-forbrugere ved en fejl var fratrullet for store sparede nettab og netudbygninger. Dette havde imidlertid ingen praktisk betydning idet TRE-FOR ikke på dette tidspunkt havde egenproducenter, som opkrævedes rådighedsbetaling, tilknyttet B-niveau. Fejlen er nu blevet rettet, og herefter betales en højere rådighedsbetaling på B end på A-niveau. Denne beregning af rådighedsbetaling på B-niveau har imidlertid ingen betydning for Dansk Shell, der er - og hele tiden har været - tilsluttet på A-niveau, og fejlen har derfor heller ikke historisk haft betydning for Dansk Shells betaling for rådighed over elforsyningsnettet."

30. juni 2004

J.nr.: 11-130

Eksp.nr.: 15577

TAT

Konkurrenceankenævnets praksis

I Konkurrenceankenævnets kendelse af 12. september 1996 siges:

"[Elpris-] Udvalget har anført, at det næppe ud fra elforsyningslovens bestemmelser kan kritiseres, at NESA afregner egenproducenters elleverancer med en betaling, der svarer til de sparede omkostninger i el-systemet. Elprisudvalget har således den 12. juni 1995 vedtaget, at de af elselskaberne anvendte regler for prisfastsættelsen ikke kunne anses for urimelige.

Ved afgørelsen af, hvilke omkostninger der er faste og derfor ikke spares, når der købes el fra egenproducenter, må der lægges betydelig vægt på, hvor stor en andel af NESA A/S's køb af elektricitet, som egenproducenterne tegner sig for. Klagerens elleverancer udgør ca. 0,5% af NESA A/S's samlede køb af el, hvoraf egenproducenternes samlede andel udgør i alt ca. 3 %. På denne baggrund har udvalget fundet, at det ikke kan tilsidesættes som urimeligt, at NESA A/S betragter en række omkostningselementer som faste.

Omkostninger ved administration, opretholdelse af reservekapacitet samt omkostninger i forbindelse med fordelingsnettet er ikke omkostningsarter, som det er urimeligt at lade indgå i rådighedsbetalingen.

I øvrigt er der for SK's [Sjællandske Kraftværkers] vedkommende foretaget en nedrunding ved fastsættelsen af rådighedsbetalingen. Endvidere er tarifferegninger af den her foreliggende karakter ifølge sagens natur behæftet med et betydeligt skøn.

Den beløbsmæssige størrelse af de enkelte omkostningsposter er opgjort som et gennemsnit. Da det også er gennemsnitsomkostninger, der indgår i den energitarif, som klagerens elleverancer afregnes efter, finder udvalget, at den omtvistede prisfastsættelse ikke kan anses for urimelig.

Til klagerens anbringende om, at der allerede er betalt for ændringer i 10 kV-nettet gennem et særligt investeringsbidrag har udvalget anført, at NESA A/S over for udvalget har oplyst, at det-

Side 21 af 29

te bidrag er modregnet i den omkostningsstruktur, som de forskellige netdele udgør.

Til klagerens påstand om, at rådighedsbetalingen til NESA A/S er steget kraftigt i de seneste 3 år, bemærkes, at det beregnede rådighedsbeløb har ligget over det beløb, som faktisk er opkrævet af NESA A/S.

[...]

7. Ankenævnets bemærkninger

Af de grunde, der er anført af Elprisudvalget, og idet de af klageren fremført forhold ikke giver støtte for et andet resultat, stadfæster ankenævnet udvalgets afgørelse.

30. juni 2004

J.nr.: 11-130

Eksp.nr.: 15577

TAT

Side 22 af 29

Af Konkurrenceankenævnets kendelse af 23. maj 1997 fremgår:

"[Elpris-] Udvalget har anført, at et centralt element ved udvalgets vurdering af elforsyningernes prisfastsættelse er en vurdering af, om selskaberne tilstræber en omkostningsægte tarifiering med henblik på at undgå krydssubsidiering mellem kundegrupper og med henblik på, at der udsendes de rigtige prissignaler. Ved [prisudvalgets afgørelse] blev det bl.a. lagt til grund, at SEAS tilstræbte en omkostningsægte tarifiering.

Ved en omkostningsægte tarifiering kan SEAS ikke opnå overskud ved leverancer fra de decentrale værker, hvorved bemærkes, at SEAS alene opkræver 400 kr./KW/år og ikke de 488 kr./KW/år, som den forelagte beregning udviser er de reelle omkostninger. Udvalget kan ikke heroverfor tage hensyn til det af klageren anførte om samfundsmæssige gevinster ved anvendelse af biogas i produktionen. Prisforholdene kan alene bedømmes ud fra elforsyningslovens §§ 9 - 10.

Baggrunden for udvalgets afgørelse var, at det ud fra elforsyningslovens bestemmelser ikke kan kritiseres, at SEAS afregner egenproducenters elleverancer med en betaling, der svarer til de sparede omkostninger i elsystemet.

Ved afgørelsen af, hvilke omkostninger der er faste og derfor ikke kan spares, når der købes el fra egenproducenter, må der lægges betydelig vægt på, hvor stor andel af SEAS' køb af elektricitet, egenproducenterne tegner sig for. Egenproducenternes andel i SEAS' salg i 1995 udgjorde ca. 12 %, hvoraf de decentrale værker udgjorde de ca. 7%. Klagerens andel heraf er 0,6 %. På denne baggrund har udvalget fundet, at det ikke kan anses for urimeligt, at SEAS betragter en række omkostningselementer som faste.

Spørgsmålet om fastsættelse af rådighedsbetaling er behandlet i Konkurrenceankenævnets afgørelse af 12. september 1996 i sagen Novo Nordisk A/S ctr. Elprisudvalget (j.nr. 96-54.072), hvor Novo Nordisk A/S som egenproducent af el havde klaget til udvalget over sin rådighedsbetaling til NESA A/S. NESA A/S afregnede egenproducenters energileverancer til den samme pris, som gjaldt for selskabets videresalg af energi. Endvidere blev rådighedsbetalingen fastsat ud fra de "ikke sparede omkostninger" ved køb

af el hos egenproducenter. I nærværende sag svarer forholdene således helt til sagen vedrørende NESAs fastsættelse af rådighedsbetaling. [...]

6. Ankenævnets bemærkninger

Af de grunde, der er anført af Elprisudvalget, og i øvrigt med henvisning til ankenævnets førnævnte kendelse af 12. september 1996 [...] stadfæster ankenævnet udvalgets afgørelse.”

Retsgrundlaget

I § 1 i elforsyningsloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 151 af 10. marts 2003 med senere ændringer, hedder det:

”§ 1. Lovens formål er at sikre, at landets elforsyning tilrettelægges og gennemføres i overensstemmelse med hensynet til forsyningssikkerhed, samfundsøkonomi, miljø og forbrugerbeskyttelse. Loven skal inden for denne målsætning sikre forbrugerne adgang til billig elektricitet og fortsat give forbrugerne indflydelse på forvaltningen af elsektorens værdier.

Stk. 2. Loven skal i overensstemmelse med de i stk. 1 nævnte formål særligt fremme en bæredygtig energianvendelse, herunder ved energibesparelser og anvendelse af kraftvarme, vedvarende og miljøvenlige energikilder, samt sikre en effektiv anvendelse af økonomiske ressourcer og skabe konkurrence på markeder for produktion og handel med elektricitet.”

Elforsyningslovens § 73, som ændret ved lov nr. 452 af 10. juni 2003, fastsætter:

”§ 73. De kollektive elforsyningsvirksomheders prisfastsættelse af deres ydelser efter §§ 69-72 skal ske efter rimelige, objektive og ikkediskriminerende kriterier i forhold til, hvilke omkostninger de enkelte køberkategorier giver anledning til. Prisdifferentiering på baggrund af en geografisk afgrænsning er kun tilladt i særlige tilfælde.”

Der fremgår følgende af bemærkningerne til elforsyningslovens § 73 (lovforslag nr. L 234, Folketinget 1998-1999):

”Bestemmelsen indebærer, at priserne for de kollektive elforsyningsvirksomheders ydelser skal fordeles på køberne af ydelserne efter rimelige, objektive og ikke-diskriminerende kriterier, således at der ikke kan krydssubsidieres til fordel for bestemte kategorier. Dette gælder såvel forbrugerpriser som betaling, som skal ydes af producenter og betaling for netadgang herunder transit.

Forbrugerpriserne skal fastsættes således, at omkostningerne fordeles på forbrugsafhængige og faste takster efter kriterier, som tager hensyn til rimelighed og energieffektivitet. Formålet er, at forbrugerprisen afspejler forskelle i energiforbruget og således kan motivere til øget energibevidsthed.

Kun i de situationer, hvor det følger af lovens bestemmelser, vil der være tale om, at brugerne ikke selv skal afholde omkostnin-

30. juni 2004

J.nr.: 11-130

Eksp.nr.: 15577

TAT

Side 23 af 29

gerne. Dette gælder eksempelvis §§ 67 og 68 I sådanne tilfælde vil omkostningerne skulle bæres af alle forbrugere inden for et sammenhængende elforsyningssystem, jf. § 9.”

30. juni 2004

J.nr.: 11-130

Eksp.nr.: 15577

TAT

Side 24 af 29

Energiklagenævnets bemærkninger

Sagen er én af en række lignende klagesager vedrørende egenproducenters rådighedsbetaling, som giver anledning til, at Energiklagenævnet har overvejet retstilstanden på et mere overordnet grundlag.

Nævnets overvejelser tager udgangspunkt i de hensyn, som de kollektive elforsyningsvirksomheder varetager ved udførelsen af deres opgaver, jf. elforsyningslovens §§ 1 og 20, stk. 1. Blandt disse er hensynet til, at der til stadighed er tilgængelig effekt i nettet andre steder end hos særlige kategorier af netbrugere, og at nettet står til rådighed i alle tarifperioder.

Energiklagenævnet lægger til grund, at egenproducenter som udgangspunkt anvender nettet:

- som stand-by-kapacitet ved udfald af eget anlæg;
- til udligning mellem eget behov og egenproduktion (dvs. når egenproduktionen overstiger behovet, eksporteres der til nettet, og ellers importeres der fra nettet);
- til samtidig eksport (salg) af hele eller dele af egenproduktionen som prioriteret produktion og import (indkøb) af virksomhedens behov (udover den del af egenproduktionen, som virksomheden beholder).

Netselskabet skal sikre, at egenproducenter kan få tilgodeset disse behov uden at det nedsætter forsyningskvaliteten for andre kunder.

Der er i realiteten to hovedspørgsmål i sagen:

1. hvorvidt det er rimeligt, at store selskaber, der selv producerer elektricitet, skal betale en særlig ydelse – som almindelige forbrugere ikke betaler – for rådighed, dvs. mulighed for at aftage supplerende el fra nettet mod sædvanlig betaling; og, hvis man finder det rimeligt:
2. hvor stor en rådighedsbetaling kan være.

1.

Netselskabernes principielle adgang til at opkræve rådighedsbetaling

Klager har sat spørgsmålstegn ved, om en rådighedsbetaling er rimelig, og har anført, at tilsvarende rådighedsproblemer eksisterer for alle kategorier af elforbrugere.

Indledende konstaterer Energiklagenævnet, at diskussionerne om rådighed har stået på i en årrække i elsektoren, og mellem denne, egenproducenterne og myndighederne. Det har ikke været muligt at forhandle sig frem til et resultat, der har kunnet accepteres fra alle sider.

30. juni 2004

J.nr.: 11-130

Eksp.nr.: 15577

TAT

Side 25 af 29

Prisbestemmelserne i elforsyningsloven indeholder ikke præcise bestemmelser om rådighed og betaling herfor.

Der er imidlertid langvarig praksis i Elprisudvalget, Konkurrenceankenævnet og Energiklagenævnet for, at der kan opkræves en rådighedsbetaling. Hverken i denne eller de øvrige sager, der ligeledes er afgjort den 30. juni 2004 om spørgsmålet, har Energiklagenævnet fundet grundlag for at ændre denne praksis.

Derfor bekræfter nævnet, at netrådighedsydelser som udgangspunkt indgår i fordelingen af de generelle omkostninger og i tarifieringen på et givet spændingsniveau på lige fod med de andre ydelser, som betales via nettariffen (på spændingsniveauet).

30. juni 2004
J.nr.: 11-130
Eksp.nr.: 15577
TAT

Nævnet bemærker, at det er en betingelse for anvendelse af dette udgangspunkt, at de rimelige, objektive og ikke-diskriminerende kriterier, som omhandles i § 73, overholdes ved den konkrete prisfastsættelse, jf. bemærkningerne ad pkt. 2.

Side 26 af 29

2.

Prisfastsættelsen

Klageren klager i realiteten over at skulle betale en rådighedsafgift, der udgør 90 % af nettariffen for den egenproducerede el, og at rådigheden beregnes af et for højt forbrug.

Elforsyningsloven giver elforsyningsvirksomhederne og Energitilsynet et spillerum for, hvorledes netvirksomheden prisfastsætter og opkræver betaling for specielle ydelser, som egenproducenter efterspørger eller vil kunne have behov for at efterspørge.

Kravene i elforsyningslovens § 73 til prisfastsættelsens objektivitet, rimelighed og ikke-diskrimination gør det til et centralt element ved vurderingen af prisfastsættelsen, om selskaberne tilstræber en omkostningsægte tarifiering med henblik på at forhindre krydssubsidiering mellem køber-/kunde kategorier og med henblik på, at der udsendes rigtige prissignaler.

Af klagesagerne fremgår, at det er uklart, hvad der menes med "køberkategorier". Blandt uklarhederne er, hvorvidt der refereres til sammenlignelige kunder inden for det enkelte forsyningsselskab, inden for et sammenhængende net eller på landsbasis.

Danske elforsyningsvirksomheder har en mangeårig praksis for at fastlægge "køberkategorier", og for at sikre omkostningsægte tarifiering ved at opdele kunderne efter det spændingsniveau, hvorpå de er tilsluttet. De omkostnin-

ger, som den enkelte køberkategori giver anledning til, fordeles gennemsnitligt efter enkelte kriterier, uanset at kategoriens kunder indbyrdes kan udvise store individuelle forskelle. Denne praksis er i tidens løb understøttet af El-prisudvalget og Energitilsynet og er i dag udgangspunktet for fortolkningen af elforsyningslovens § 73, hvis brede formulering ikke i sig selv giver præcise retningslinier for netvirksomheder og myndigheder. Det er i overensstemmelse med denne praksis, at lovens objektivitets- og rimelighedsstandarder efterleves på forskellige måder af de enkelte netvirksomheder.

Efter Energiklagenævnets vurdering adskiller egenproducenter sig fra øvrige brugere af elforsyningsnettet ved at have adgang til en særlig ydelse forårsaget af deres egenproduktion (rådighed over en potentiel effekt). Henset til praksis har nævnet ikke grundlag for at kritisere, at en netvirksomhed grupperer større købervirksomheder sammen i kategorien »egenproducenter«, uanset disse virksomheders eventuelle indbyrdes forskellighed. Efter nævnets opfattelse udviser egenproducenten i denne sag og egenproducenterne i de korresponderende klagesager (Dalum Papir A/S, Odense og Nakskov Sukkerfabrik) så ensartede karakteristika (herunder deres muligheder for at levere til nettet), at de kunne behandles som én fælles køberkategori.

Der er heller ikke grundlag for at kritisere, at Energitilsynet ikke har valgt at kategorisere efter effekt eller andet særligt parameter, da den nærmere kategorisering er netvirksomhedernes beføjelse med de begrænsninger, der følger af objektivitets- og gennemsigthedsstandarderne i elforsyningslovens § 73, og af forbudet mod misbrug af forhandlingsposition.

Energiklagenævnet finder videre, at modellen for TRE-FOR Elnets beregning af rådighedsbetaling ikke strider mod elforsyningsloven, jf. herved lovens § 73, når begge følgende betingelser er opfyldt:

- a. netselskabet skal afgrænse ydelsen til de kW eller det dertil svarende antal kWh, som egenproducenten enten kan trække fra nettet eller kan have behov for;
- b. netselskabet skal reducere rådighedsbetalingens afregningsgrundlag i det omfang,
 - I. hvor egenproducenten benytter den aftalte rådighed til at få levering, og
 - II. hvor egenproducenten betaler nettarif herfor.

Om fremgangsmåden ved fastsættelsen af rådighedsydelsens pris bemærker Energiklagenævnet følgende:

Nævnet finder ikke grundlag for at tilsidesætte tilsynets oplysninger om, at adgangen til at tarifere ud fra omkostninger, som fordeles over kategorier af købere, er fulgt i praksis i de fleste elforsyningsvirksomheder samt i tilsynets

30. juni 2004

J.nr.: 11-130

Eksp.nr.: 15577

TAT

Side 27 af 29

praksis. Nævnet har ej heller fundet tvingende grundlag for at ændre denne praksis. Det af elforsyningsloven regulerede net er kollektivt, og der er ikke i elforsyningsloven eller dennes forarbejder nogen forudsætning om umiddelbar juridisk konneksitet mellem den enkelte betaling og den ydelse, som består i adgangen til rådighed. Nævnet tilslutter sig i denne forbindelse de af Energitilsynet anførte hensyn til rådighedsbetalingens administrerbarhed, idet det principielt er vanskeligt og normalt ikke praktisk gennemførligt at foretage en sådan sammenkædning. Efter nævnets opfattelse må individuel tarifiering – ud fra de nævnte praktiske hensyn – anses for at være en uforholdsmæssig vanskelig opgave for kollektive elforsyningsvirksomheder, der har flere end ganske få egenproducenter på deres net.

Af disse grunde finder nævnet, at hovedreglen er, at § 73 ikke stiller krav om, at netvirksomheden skal tarifere og omkostningsføre hver enkelt egenproducent individuelt. Hovedreglen fraviges alene, når det efter en vurdering fra elforsyningsvirksomhed til elforsyningsvirksomhed konkret er muligt at tarifere individuelt.

Energiklagenævnet er enig med Energitilsynet i, at det ikke kan anses for urimeligt, at ydelser vedrørende rådighed indgår i omkostningsgrundlaget for netvirksomhedernes prisfastsættelse på lige fod med netvirksomhedernes øvrige ydelser. Nævnet finder det endvidere rimeligt, at netvirksomhederne kan tage udgangspunkt i nettariffen, som er en øre/kWh-betaling, hvorfra trækkes de omkostninger, som egenproducenten sparer netvirksomheden for, og at disse beregnes som sparet nettab og sparede netinvesteringer i henhold til bekendtgørelse nr. 786 af 21. august 2000 om elafregningspriser for decentrale elproducenter, § 2.

Energiklagenævnet kan tilslutte sig Energitilsynets bedømmelse (jf. pkt. 114 i den påklagede afgørelse) af, at elforsyningslovens § 73 indebærer, at rådighedsbetalingen som udgangspunkt maksimalt kan relatere sig til egenproducenternes faktiske mulighed eller behov for træk fra nettet. Heraf og af almindelige retsgrundsætninger følger efter nævnets opfattelse, at rådighedsbetaling ikke kan opkræves ud over, hvad der modsvarer kablets overførselskapacitet.

Efter Energiklagenævnets opfattelse har omkostningselementerne drift og vedligehold som udgangspunkt en fælles karakter, idet de samtidig afholdes i samtlige nettilsluttedes interesse. Det forhold, at egenproducenten har foretaget investeringer i kabel og transformer på egen grund, påvirker ikke i sig selv egenproducentens adgang til at trække effekt fra og levere til det kollektive net.

30. juni 2004

J.nr.: 11-130

Eksp.nr.: 15577

TAT

Side 28 af 29

Det er derfor rimeligt, at omkostningselementerne drift og vedligehold indgår i rådighedsbetalingen. Det gælder uanset omfanget af investeringer, som egenproducenten har foretaget i egne kabel- og transformieranlæg.

Spørgsmålet om rådighedsbetalingen på A-niveau kan være større end rådighedsbetalingen på B-niveau er ikke påklaget til nævnet, men har dog været inddraget i sagen. Energiklagenævnet finder det ligesom Energitilsynet påfaldende, at betalingen på A-niveau er større end på B-niveau (jf. ovenfor om principperne for omkostningsfordeling). Spørgsmålet bør dog rettest afgøres af Energitilsynet i første instans.

3.

På baggrund heraf skal Energiklagenævnet konkludere:

Egenproducenters brug af nettet svarer ikke til andre virksomheders, og det kan derfor ikke anses for diskriminerende, at egenproducenter betaler rådighedsbetaling i form af reduceret nettarif. Det gælder også, selvom tariffen er baseret på den el, egenproducenten forbruger uden at trække den fra nettet.

Efter nævnets opfattelse beror det på en konkret vurdering fra virksomhed til virksomhed, om det er muligt at tarifere individuelt. Udgangspunktet må tages i, at elforsyningssystemet er kollektivt og solidarisk opbygget, og at brugerne dermed i visse situationer udsættes for omkostninger, der ikke direkte og dokumenterbart kan henføres til deres tilstedeværelse på nettet. Energiklagenævnet lægger vægt på de af netselskabet anførte vanskeligheder, herunder den praktiske kvantificerbarhed og aflæsning, samt de administratiionsmæssige vanskeligheder, der måtte være forbundet med at tarifere en enkelt netbruger.

Energiklagenævnet kan ikke give klager medhold i anbringendet om, at egenproducenter i tilstrækkeligt omfang bidrager til at dække netvirksomhedernes generelle omkostninger gennem den nettarif, der betales for den strøm, som egenproducenterne køber fra nettet på lige fod med andre forbrugere, når egenproducenternes behov overstiger egenproduktionen.

Nævnet tiltræder dermed Energitilsynets vurdering af, at TRE-FOR Elnet A/S' model ligger inden for rammerne af lovens § 73.

Energiklagenævnet bemærker, at parterne er enige om, at rådighedsbetalingen skal reduceres i det omfang, klager benytter den aftalte rådighed til at få leveret el fra nettet og betaler nettarif for denne leverance.

Med denne begrundelse kan nævnet tilslutte sig Energitilsynets afgørelse.

30. juni 2004

J.nr.: 11-130

Eksp.nr.: 15577

TAT

Side 29 af 29

Energiklagenævnets afgørelse

Energitilsynets afgørelse af 28. oktober 2002 stadfæstes.

Sagen har været behandlet på Energiklagenævnets møde den 24. juni 2004.

Afgørelse er truffet i henhold til elforsyningslovens § 89, jf. lovbekendtgørelse nr. 151 af 10. marts 2003 med senere ændringer, og kan ikke påklages til anden administrativ myndighed.

Afgørelsen er sendt til A/S Dansk Shell, TRE-FOR Elnet og Energitilsynet.

P. N. V.

30. juni 2004

J.nr.: 11-130

Eksp.nr.: 15577

TAT

Side 30 af 29

Christen Boye Jacobsen
Nævnformand

/ Thomas Andersen Thrane
Fuldmægtig